

Воля народам, воля людині!

С. К.

ДЕНГЕН

1947

1 9 4 7

Д В И Г Н Е М !

"18 жовтня 1946 р. в Парижі відбувся розігрин першості світу з важкої атлетики. Переможцями першості світу по підніманню ваги виявилися єгиптянин Рейсса, американець Девіс, киянин Куценко. Куценко встановив новий світовий рекорд/117кг/. Кожен спортсмен у світі не зміг ще піднести такої ваги". /журнал - "Україна", 3 січня 1947 р./.

За столиком одного з паризьких ресторанів сиділо трьох. Звертали на себе загальну увагу своєю небуденною атлетичною будовою і тим, /а це ще більше кидалося в вічі/, що належали усі трое до різних расових груп. По-приятельськи між собою розмовляли.

— Чи не звернули ви уваги, товариші, на той факт, — казав до інших цей, який мав ознаки європейського походження, — що ми, переможці у підніманні ваги, є репрезентантами якраз тих союзних держав, які перемогли в другій світовій війні. Я вважаю такий факт не випадковим. Двигарчи на собі тягар важкої боротьби з фашизмом, наші країни виробили в собі певний навик у його подоланні, не диво отже, що і перемога у першості світу по підніманні ваги дісталася представникам СРСР, Англії і Америки.

— Ви цілком слушно звернули на це увагу, містер Куценко, — відповів рвучко інший, що своєю зовнішністю дуже скидався на зображення робітників, працюючих при будові пірамід, у стародавніх єгипетських малюнках. — Але чи не минув вашої уваги

той факт, що ми, будучи представниками трьох великих імперій, які в союзі між собою перемогли фашизм, не є одночасно представниками пануючих у цих імперіях націй. Містер Девіс, - повернувся він у бік третього співбесідника, - презентує собою неповноправну в Америці негрівську расу; я, єгиптянин, належу до нації, яка, маючи зовнішні ознаки державної самостійності, є в дійсності поневолена пануючою в нашій імперії англійською нацією; нарешті ви, містер Кудченко, також, здається, належите до народу, який у вашій імперії - СРСР займає місце "молодшого брата", яким панівна російська нація "опікується" ніби недорослим, недорозвиненим, слабким.

Цей факт, що переможцями світу в підніманні ваги є представники поневолених націй трьох найбільших в світі імперій, є, на мою думку, ще більше показовий. Народи, які ми представляємо, не могли, по-моєму, не видати з себе переможців по підніманні ваги у спорті, бо звичку до подолання великих тягарів вони виробляли в собі цілими віками, двигавши на собі великі тягарі імперіального визиску.

— На мою думку, ваше твердження, містер Гейсса, не позбавлене рації, - дивно процидів кризь зуби негр - велетень Девіс.

— А я в такому випадку з вами обома не погоджуюсь... Властиво кажучи, не погоджуюся цілковито. Признаю, що і тов. Девіс і ви, товаришу Гейсса, належите до поневолених у своїх імперіях націй, але до мене це не відноситься. Я маю щастя належати до Союзу Советських Соціалістичних Республік, який є добровільним об'єднанням рівноправних народів. У моїй державі російська нація не є пануючою, а українська не є поневолена. Коли би так, як у нас, лад був запроваджений в цілому...

— Не агітуйте так ревно за свій лад, містер

Куценко, — перервав Гейсса. — Не думайте, що як вам подобаються блондинки, то вони мусять обов'язково подобатися і містерові Девісові... Робак почувався щасливим у смердючому м'ясі, але ми волієм свіже. Різні бувають смаки, а поняття про щастя також не однакові...

— Киньте, про це не варта сперечатися, — змішався Девіс. — Я, містер Куценко, з увагою придивляюся до того, що діється у вашій державі. Мене, як американського негра, цікавить дуже, як у вас, у багатонаціональній державі, розв'язано питання міжнародних відносин, точніше, питання відносин між передовою у вас російською нацією та тими непередовими. Ви ось згадували, що в СРСР панує найбільша в світі демократія... Скажіть, будь ласка, яким способом у вас проведено об'єднання у спільному союзі різних націй. Чи це сталося шляхом всенародних плебісцитів, чи як інакше?...

— У нас такі всенародні голосування відбуваються при кожних виборах до нашого Союзного парламенту. Перед війною в 1938 р. і ось недавно в 1946 р., при виборах до Верховної Ради СРСР різні неросійські народи, що входять у склад Союзу, віддали 99% голосів за політику більшовицької партії, а це значить, вони висловили свою згоду на свою приналежність до спільної з російськими держави, що входить у програму цієї партії.

— Ні я не питаю, — перебив Девіс, — про голосування за приєднання, яке сталося кільканадцять років до приєднання. Я питаю чи таке голосування було перед приєднанням і чи воно рівнож зібрало 99%.

— Такого всенародного голосування перед приєднанням в нас не було, — зніяковів Куценко, — але народи схвалили це в пізніших голосуваннях...

— Я розумію вас, — змішався Гейсса, — коли

ви своєю ніжною ручкою піднесете когось за ковнір над землею і подержите так кілька хвилин, то він схвалить усе, що від нього забажаєте!...

Всі заміялися. Куценко казав кельнерові подати це вина. Випили.

— Ви заявляли, — підсунувся Гейсса до Куценка, — що український народ в ССРСР не є поневолений російським народом. Скажіть, яке відношення між УСРСР і так зв. Советським Союзом?

Куценко: — УСРСР є самостійною союзною державою.

Гейсса: — І ви маєте свій самостійний український уряд?

Куценко: — Так. І не лише уряд, але і свою окрему партію — КП/б/У.

Гейсса: — Я щось вже чув про це. У вас головою уряду Хрущов, а на чолі партії цей..., як то його... Каганович. Чи вони українці?

Куценко: — Ні. Хрущов — росіянин, а Каганович — єврей...

— Ага! Старший брат — головою уряду, середущий — на чолі єдиної й керуючої в державі партії, а молодший... — Молодший здобуває першість у світі в двиганні тягарів, — підсміхнувся Гейсса. — Ті за вас думають, а ви за них тягарі двигаете. Чи не так?

— Ні, не так, — сердито відгризнувся Куценко, — Ви мене не хочете зрозуміти... У нас займає становище той, хто є здібний до цього, незалежно від того, до якої нації належить.

— То виходить, між українцями не знайшлося здібних людей, щоб очолити український уряд і більшовицьку партію в Україні? — атакував далше Гейсса.

— Ні, так не виходить, — вширався уперто Куценко.

— Ну, а як же виходить? — наполягав Гейсса.

— Та залишіть, не сперечайтесь, — перебив спокійно Девіс розгорячених вином і дискусією противників. — Давайте краще ще вип'ємо.

Пережили це по одній. Були вже добре підхмелені. Гейсса темпераментно натискав. Куценко, очевидно, втратив ґрунт під ногами і починав сердитися.

— То ви все ж таки обстоюєте думку, що ваш український народ має в ССРСР повну самостійність, знов настунав Гейсса. — А вясніть мені тоді, будь ласка, що це за громадянська війна була у вас в кінці 20-тих років, що це таке УНР, якась там Директорія, хто такий був Петлюра, пізніше якісь тамські організації СВУ, ОУН, тепер якась УПА, що слава про неї доходить аж під наші піраміди..., що це за установи і люди, чого вони хотіли і за що боролися?

— Це все вороги українського народу, — випалив Куценко заучену формулу, — вони хотіли запродати Україну іноземним капіталістам...

— Відний ваш народ, — зітхнув навів-співчутливо, навів-насмішкувате Гейсса, — як багато ворогів він має... А чи має він і приятелів?

— Український народ, — підізвався тоном большевицького урядового агітатора Куценко, — має одного великого приятеля, з ним більшовицька партія. Вона з корінням викорчовує ворогів українського народу, вона не дозволяє їм відірвати Україну від її союзу з великим братнім російським народом, вона...

— Вона допомагає українському народові, — перебив Гейсса, — залишитись у межах старої російської імперії і під мудрим керівництвом Хрущових і кагановичів набирати досвіду у дивганні тягарів, щоби видавати з себе таких атлетів, що легко піднімають 170 кілограмову штангу, а тяжко розбираються в політиці...

— Ви мене ображаєте, — гукнув Куценко і, щоби втишити своє поденервування, випив ще одну чарку.

— Ні, — спокійно відповів Гейсса, — я хочу допомогти вам піднести тягар, який вам не по силі. А скажіть, чи це правда, що в західних зонах окупації Німеччини проживає зараз до пів мільона українських громадян, які не бажають повертатися на батьківщину? Чому вони не хочуть цього?

— То є запроданці німецького імперіялізму, то є цепні пси фашизму, — декламував Куценко.

— А чи вони є українцями з походження?

— Так, але це нічого не значить.

— Ні, для мене значить і то значить щось дуже дивного, — тягнув Гейсса. — А може ті ваші Петлюра, Бандера, ті що були в СВУ, УПА і ОУН, ті що входили в склад армії УНР, УГА, УПА, ті, на решті, пів мільона українців, що воліють терпіти біду на чужині, ніж повертатися до шасливого, радісного й заможного життя на батьківщині... може ці всі люди — це якісь буржуї, великі капіталісти?...

— Це у переважній більшості селяни і трудова інтелігенція, — ніби відступаючи перед непосильною вагою промовив ціяково Куценко, — але, — рванувся він ніби зо 170 кілограмовою штангою, — але це не перешкаджає їм...

Линіть, пане Куценко, — м'яко відштовхнув Гейсса. — Я бачу, що ви цього не можете мені пояснити. А я сам також не можу зрозуміти... Спробуйте, двигніть цей тягар, — звернувся він до Девіса, який не вмівувався в дискусію, але пильно за нею слідкував. — Організації, уряди, армії, мільйонні маси українців є ворогами українського народу, хочуть його комусь запродати у неволю, а російсько-єврейська большевицька

партія й її уряд в Україні є найкращими приятелями українського народу, рятівниками його від неволі, в яку його ведуть власні сини. Трудовий інтелігент, селянин, що має господарку на 3-4 гектарах землі є ворогами соціалізму в Україні, а вельможі Хрущов і Каданович його безкорисними поборниками... Ця вага мені не під силу, - тяжко зітхнув Гейсса.

На хвилину наступила мовчанка. Над важкою долею українського народу тяжко задумались три найкращі в світі тяжко-атлети.

Першим перервав мовчанку негр - Девіс.

— Серце чорного, - звернувся він м'яко до Куценка, - є, друже, дуже чутке і співчутливе до кривд, які терплять інші. Мені вчувається, що ваш народ терпить у вашій ССРСР-ській імперії велику кривду. Але мене дивує те, що ви до цього чомусь не хочете признатися. Ви нам повторюєте дослівно те, що ми вже не раз чули з урядової большевицької пропаганди. Невже ж ви справді вірите їй так сліпо?

Я вважаю, що навіть тяжко-атлетові, який розвиває виключно свої м'язи, не вільно бути настільки умово обмеженим, щоби відноситися цілком безкритично до думок, що йому накидають ті, які вправляють не м'язи, але хитрість розуму і гнучкість мови, які використовують силу своєї хитрості, щоби поставити собі на службу силу ваших м'язів.

Коли доставити поруч себе всю красномовність офіційної вашої пропаганди про великі права українського народу в ССРСР і факти неустанного спротиву і боротьби з большевизмом во сторони широких кіл українського громадянства, то вийде наяв уся правда. Вийде, що український народ в ССРСР є таксамо поневолений, як і негри в США. А коли говорити про нас, яко представників своїх народів, то я би сказав навіть, що ви, містер Куценко, є більшим невольником, ніж я. Найбіль-

чим рабом є той, що не помічає свого рабства...
Я відчуваю прикро свою неволю і вправляю свої
м'язи для того, щоби піднести свій народ з не-
волі, ви ж не відчуваєте кайданів на своїх ру-
ках і розвиваєте, виходить, свої м'язи для того,
щоби якнайкраще служити вовкові в овечій шкурі -
ворогові свого народу, що прикидається його
братом, опікуном і визволителем. Невже ж ви справ-
ді цього не бачите?

Куценко мовчав в тяжкій задумі.

— Доля наших народів, друзі, - забрав голос
Гейсса, - хоч назовні і відмінна, цілковито, однак,
ототожня своєю суттю. Ви самі визнаєте, містер
Куценко, що єгипетський і негритянський народи
є поневоленими в своїх імперіях. Таким самим,
як я вважаю, є й український народ в ССРСР. Різниця
між ними лише та, що клітка, в якій неволять ук-
раїнців росіяни, є суто позолочена мріями про
братерство, опіку, щасливе, радісне і заможне жит-
тя, хоч все це пусті слова, міраж, маячінні. Негри
борються в США за свої права, єгиптяни в 8"єдна-
ному Королівстві за роз"єднання з ним, справжі
патріоти українського народу в ССРСР за вихід
з цього союзу. У нас усіх - спільна дорога -
за волю проти поневолювачів. Однак сам містер
Девіс може піднести лише 160 кг., я так само,
ви - дещо більше... Трон світового імперіаліз-
му затяжкий для кожного з нас, щоби його звалити,
тому то я закликаю ~~живих живих~~ простягнути
до нього руки всім поневоленим. Лише спільним
зусиллям переможемо насильство і здобудемо во-
лю. Я кличу вас на поміч, друзі. Містер Девіс! -
він протягнув у сторону Девіса свою міцну руку.
- Двигнемо спільно?
Негр зірвався з крісла, кинувся до єгиптяни-
на і стиснув його руку так, що аж у цій могутній
руці затріщали кістки.
— Куценко, а ви? - звернулися обидва питаю-
но в його бік.

Тяжко підвівся Куценко. Ніби проганяючи якесь марево сперед своїх очей, він провів по обличчі рукою і вже певним, бадьорим кроком, рушив до них. Ставши поруч з негром і єгиптянином, він оглянувся навколо і, стиснувши голос, схвилювано промовив:

— Даруйте, друзі, що я не був відразу з вами цілком щирим. Порядки до яких я звик, навчили мене обережності. Тепер я переконався, що з вашої сторони не було жодного підступу і що вас, здається, ніхто не підслушує.

Мені соромно, що я, українець, представник народу, який ось вже 300 літ бореться в російському імперіялізмі за своє визволення і справжню самостійність, мушу скривати перед вами факти героїської боротьби мого народу з окупантами.

Мені соромно, що я брудив перед вами свої уста брехливою російсько-большевицькою пропагандою.

Сором мене палить, що не я перший звернувся до вас з закликом про єднання в боротьбі з імперіялізмами.

Вішайте мене, однак, те, що все ж таки клич: "Воля народам, воля людям!" — вийшов у світ вперше від представників мого рідного народу, від його визвольних організацій ОУН і УПА!

Я ваш, я з вами, друзі! — крикнув він до негра і єгиптянина і три могутніх руки — чорна, бронзова і біла — стиснулися в міцному, дружньому стиску.

— Двигнем! — гукнуло одночасно три сильних голоси і потужною луною, здавалося, вирвалося крізь мури ресторану і понеслось томінкими вулицями Парижу ген-ген в широкий світ.

К А З К А

про Мудру Політику і Довге Терпіння

Зародило в Трумена стільки картоплі, що не знає, де її й джжж подіти. Щоб не гнила і не заважала на подвір'ї, почав її вивозити в море й топити.

Довідався про це Сталін. А у нього картопля не вродила, — сидить бідний та щасливо і радісно голодує. Отож закортіло Сталіна поживитись американською картоплею, — все одно, думав, дарма пропадає Божий дар, ніхто й не судитиме і не дивуватиметься, як він добереться до неї. А як довідаються його трудящі, що він пережитрив Трумена і дістав американську картоплю безплатно, то ще більше будуть його поважати, ще більше його мудру політику виславляти.

Тож заходився Сталін біля тої картоплі, як кіт перед ксмором, в якій зачув сало. І день і ніч не спить, — все думає-гадає, як би то її дістати. Але чорти його буржуйського батька знають, де саме він її висинав.

От і оголосив Сталін по цілому своєму царстві-пролетарстві, що як знайдеться який чоловік, до вмів добре шукати, то доби ото привели його до нжж нього. По якомусь там часі і доносять Сталінові, — прийшов такий чоловік, що, — каже: "Знаходжу навіть там, де не сховане!".

— Давайте його сиди, — каже Сталін, — саме такого мені й треба!

Приводять. — А він у кашкеті з такою червоною обичайкою, автомат через плече, шпичка в руках.

— Як ти зवेशся? — питає Сталін.

— Я, — каже, — передпозавчора звався Чека, позавчора — Гепеу, вчора — Енкаведе, сьогодні — Емведе, а завтра, як зватимуся, то ще й сам не

знаю. Я, - всміхається, - так часто міню імена, як богата пані-сукні, .. як впродовж того часу - ой! - А навіщо ти так робиш? - та й кому? - як би не - Та брудяться скоро... Часами так обмажешся, що люди здалека один одному пальцями показують та минають дев'ятою стежкою. Тож, щоб люди не гидилися і міню часто. ..

— А помагає?

— Дораз, то менше, та я... що воно?

— Ну чорт із ним, - перебиває Сталін, - мені казали, що ти усе знаходиш. Скажи чи міг би ти знайти у морі те місце, де Трумен висипає картоплю?

— Спробую, - відказує та й пішов. Ішов, ішов, ходив, ходив... шукав, шукав, нарешті вертається назад.

— Не можу знайти, - каже. - Стежки позапливали, сліди позамавало, хто її відає, де її шукати! Але то нічого, - каже, - я знаю чоловіка, який все бачить і все чує, може він нам допоможе...

— Давайте його сюди, - каже Сталін.

— Приводять того чоловіка.

— Як твоя родина? - питає Сталін.

— О, дякую за нашіть, - відповідає, - всі живі і здорові, чого і вам бажаєм...

— Дурак! - кричить Сталін, - питаю, як тебе прозивають, прозвище твоє як повімаеш.

— Тепер повімаю, - каже, - прозивають нас Секестами - і батька, і мене, і дітей моїх.

— Ну добре, - каже, - хай буде так. Чи справді ти все бачиш і все чуєш?

— Так.

— А чи не чув ти часами, чи не бачив, в якому саме місці на морі висипає Трумен картоплю?

— Знаю, - каже, - де він висипає... Стояв я ото в середу ввечером на ріці, біля моста, - дивився чи хто не переходить, - і бачив, як у річці замигтіло щось раптом, захлюпотіло... Нішла

по воді така хвиля, що мало мене не вхонила.
Так ото, думаю, чи не тоді саме той клятих Трум
мож Трумон картоплю у море синав... А хлюпо-
тіло десь так..., - згинається до вуха, - як на
Палажчин хутір, а може капочку вліво.

Візьміть його, - каже Сталін, - хай вас
заведе і покаже. За пильність і усердву працю
винагородить по-більшевицьки.

Взяли за обшівку раба бо... /о, мало що не
сказав по-старому, забув, до Бога вже нема! /...
сталінського і повели. Щоби люди не бачили,
хто показує, зав'язали голову платвою, а коли
допоминався завдатку, обіцяної Сталіном, нагороди,
то відлічили 25. - оце, - кажуть на завдаток,
щоби не здурив.

Довго він їх водив, привів нарешті в одно
місце...

Тут, - каже, - заховав Трумон картоплю!

Харашо, - відказують йому, - пошукаєм.

Засукав один рукава, спустив руку в море, -
лапав, лапав...

Ні, каже, - або не тут, або не можу дістати.

Ти, дурак, візьми шпичку, - каже до нього
старший.

Узяв. Шпигав, шпигав... нічого не вишпигав.
Що робити? Подались назад до Сталіна. Сек-
сотові, як пускали додому, дорахували до цілих
50-ть.

Це, - кажуть, - сукін син, за те, що нічого
не знайшли.

Схопив той матню в жменю тай поволікся. А ті
приходять до Сталіна з докладом.

Треба, - мовляв, - чогось дуже довгого, бо
звичайною шпичкою не дістанеш.

Покликав Сталін перед себе щонайкращих му-
дерців з мудрого керівництва більшовицької
партії й каже їм сказати, що в його царстві-про-
летарстві є найдовше.

летарстві є найдовше.

Довго вони між собою радились, нарешті кажуть:

— Мабуть чи не найдовше в нас терпіння трудящих.

— Зсучіть із нього, — наказує Сталін, — довгу предовгу віршовку, таку, — каже, — щоби до дна морського сягнула.

Почали сукати...

Тимчасом прибігає до Сталіна один мудрець, що не належав до мудрого керівництва партії і каже:

— Ваша Товариство! Найясніший геній людства! Довідався я, що твої мудреці порадили тобі сукати найдовшу в світі віршовку з терпіння твоїх громадян. Попереджую тебе, не дуже розраховуй на терпіння трудящих СРСР, бо це річ, хоча і справді незмірно довга, проте вона дуже не трівка, — може обірватися, що не зчується, коли і як це сталося!

Сказав і щез. Як його не шукали потім, ніяк не змогли знайти.

А тимчасом ціла большевицька партія на чолі зо самим Сталіном засіла робити віршовку. Смикали вони людське терпіння, натягали його, крутили...., а таки щось всукали.

— Може хватить, — казали одні.

— Може видержить, — казали інші.

А сам Сталін все думав, щоб то почепити на ту віршовку, бо ж сама картопля до неї не вчепиться, — якогось гачка треба, або що... Думав Сталін, думав, ..., аж надходить Каганович.

— Чого ти, зятю любий, так зажурився? — питає.

— А треба мені, — каже Сталін, — такого гачка, щоби ним багато можна було витягнути.

— Овва, нема над чим так довго думати, — підморгнув Каганович. — А хіба ти забув про той гачок, що витягає для нас останнє зернятко з селянської комори на хлібоздачі, останню копійку з кишені громадян на повинки, останній піт з чола

робітника на соцзмагання, останню краплю крові червоноармійця на захист нашої батьківщини. Хіба той гачок не виконає і не перевиконає, як завжди, того, що ти задумав витягнути?

— А й правда! — дуснувся великою рукою по геніальному лобі Сталін. — Давай того гачка сюди!

Принесли. Прив'язали на кінець вірвовки і гайда в море. Приїхали на те місце, що показав сексот, спустили сталінську вудочку в воду...

Вхопив Сталін за кінець вірвовки. Бовтає, бовтає... щось ніби зачіпило. Виймає — нема нічого. Закидає ще раз, знову дарма.

— Вот, таку його мати, не чіпляється буржуазна картошка на наш соціалістическій гачок, — гукає спересердя і знову закидає в море свою вудочку. Та все нічого з того.

Довідався про це Молотов.

— Дарма праця, Досифе Віссеріоновичу, — гукає. — Таким гачиськом закордоном нічого не вплимаєте. Де ж, вчепили таке верзило, що ніби пів-світа збираєтесь ним загорнути, воно все й тикає. Тут, — каже, — делікатного гачка треба. Ну і принаду якусь начепити, щоб тих зубців не було видно на верха. Ось, — дає, — нате цього спробуйте.

Перемінив Сталін гачка, закинув вудку... а щось! Витягає — картошка, — самай настоящая американка!...

Так ото зрадив Сталін, що не знав спочатку, що його й робити. Далі взяв ножа, розкрояв картоплину на четверо і ділить:

— Оце, — каже, — буде мені, а це моїй сім'ї... це партії, а це ось армії...

— А трудящим? — десь з кутка почувся голос.

— А трудящим, — ніби спохопився Сталін, — це ось зараз наловлю!

І почав..., і почав бовтати, аж море спинилося. Та все дарма. Крім тої одної картоплини, не спіймав нічого до самого вечера. Закинув

Ще один раз в останнє. А тимчасом, втративши надію щось ввіймати набрав із моря котлолок води, казав її заварити /то ж настоялася на картоплі/ і ту сталінську юшку-картоплянку казав роздати трудящим.

Незміримо довге терпіння трудящих ССРСР! - Вони сворбали і мовчали...

Навкучилося нарешті Сталінові сидіти над морем, - збирається йти додому. Зібрав усе, хоче вже і змотувати вудку, - до неї..., а чорта лисого, не витягнеш!

— Ну й начеплялося клятої картошки, - думає Сталін, - наврод чи й дам раду. Тягне, тягне, а витягнути не може.

Кликнув Сталін на поміч партію...

Сталін - за віршовку, партія - за Сталіна... тягнуть, тягнуть, - витягнути не можуть.

Гукнула партія на уряд.

Сталін - за віршовку з терпіння трудящих, партія - за свого вождя Сталіна, уряд - за своє керівне ядро, партію... Тягнуть, тягнуть, а все не витягнуть.

— Та мабуть то не за картоплю, а за дно гачок зачепив, - каже котрийсь.

— Нічого, - відказує Сталін, - ми її, таку її мабуть, усею з дном морським витягнемо! Покличте лишень це на поміч армію.

Покликав уряд армію.

Вхопився Сталін обіруч за терпіння трудящих, партія - за Сталіна, уряд - за партію, армія - за уряд... Аж крихтять усі, а терпіння, то аж потріскує...

Тягнуть, тягнуть...

ДЛЯ ПРИКЛАДУ ТАК СКАЖУ... /Черша промова колгоспного агітатора/

Конях колгоспу "Ура!" Овдій Тягнибіда вертався з районової наради агітаторів.

Він їхав на "Четвертій п"ятирічці". Так називалося старе, худе, оквачене й дихавичне колгоспне кобилисько, — останній представник вигибачого в колгоспі кінського поголів'я.

З "Четвертою п"ятирічкою", Тягнибіда був добре знайомий. Він звикся розмовляти з нею, як зі своїм добрим приятелем, а вона, здавалося, розуміла його, а часами, навіть, як заперяв конях, то і вела з ним розмову.

Ім'я кобилі придумав сам Тягнибіда. "Четвертою п"ятирічкою" він назвав її на честь... її віку. Вона віджила вже свої три п"ятирічки і зараз мала 17 років.

Творчим ентузіазмом попередніх конжків "Четверта п"ятирічка" була використана до крайніх можливостей. Тягнибіда баявся, що вона може закінчити IV сталінську п"ятирічку достроково, тому то, шануючи її вік та вклад, що його вона внесла в соціалізм своєю працею, Тягнибіда ощаджував рештки життєвих сил кобилчини. Він не шкодував для підтримки її життя додавати до норми колгоспних харчів, призначених для неї, таку кількість зі своїх присадибних, яка би дозволила закінчитися Тягнибідовій "п"ятирічці" не раніше /і не гірше/ від IV п"ятирічки загальносоюзної.

За сумлінний догляд кобилі, або, як висловився редактор місцевої колгоспної стінгазети: "За дбайливе виконання доручених йому партією і урядом обов'язків" — Тягнибіді було відзначено у передовій статті згаданої газети. Тут, "нашого знаменитого конюха" Тягнибіду звалилося за те, що "під його фаховим доглядом кінське по-

голів"я колгоспу /тобто "Четверта п"ятирічка", бо вона була єдиною головою у тім "поголов'ї" /ось вже третій рік не зменшається. І це в той час, - вишавував словами кохредактор, - як конюхи сусідніх колгоспів допустилися в цьому відношенні значних втрат. Цей колгосп "Мирне Вудівництво" згинуло 50% кіньського поголів'я /одна голова з двох існуючих/, а в колгоспі "Догнать і перегнать!", аж 100% /одна і єдина голова поголів'я/. Редактор стінгазети закликав видвигнути Тягнибіду на керівну партійну роботу, а голова колгоспу ідучи за голосом громадської опінії, офіційним виразником якої офіційні круги вважали згаданого стінредактора, піддержав, ухвалив одностайно висунув Тягнибіду в колгоспні агітатори та вислав його відразу в район.

Тягнибіда вертав оце якраз зо своєї першої районної наради агітаторів. Йому трохи, як то кажуть "курилося з чуба". По скінченні наради він мусів "закронити" своє нове становище в колгоспі півлітрою горілки, а що не було чим як слід закусити, то і не дивидця, що він опинився в веселому настрої.

Свіжоспечений колагітатор мріяв. Йому видавалося, що він вже з"явився на передвиборчих зборах колгоспників. Всі приглядаються до нього в таку пошану, як його "Четверта п"ятирічка" до оберемка присадибних понаднормових у її харчуванні бурянів. Тягнибіда відкашлявся, підвівся трохи з мішка із січкою, на якому він сидів і промовив маєстатично:

— Товариші! — при цьому він високо підніс праву, озброєну пужалом, руку. "Четверта п"ятирічка" зрозумівши цей рух, яко "замлик до посиленої праці в побудові соціалізму", замахала заперечливо хвостом. Вона вже не мала сили бігати і, маневруючи рештками, колись порячного хвоста, хотіла запобігти ближчому знаомству пужака з своїми зболілими ребрами.

Тягнибіда, зауваживши протести "п'ятирічки", але не зрозумівши їх як слід, звернувся до неї ввічливо:

— Заспокойтесь, товаришко "п'ятирічко"! Я зрозумів вас. Ви протестуєте, що я звернувся лише до товаришів і поминув жінок. Ви а мудра кобиляка і вашу поправку приймаю до відома.

— Отже товариші і товаришки! — продовжував Тягнибіда, — звертаючись раз десь в простори, а другий — безпосередньо до кобили. — Як ви уже знаєте, мене призначено у наш колгосп агітатором. Мені казали в районі, щоб я вносив свій фаховий досвід у політработу і пояснював вам, як то а у тій політиці, що в ній і до чого. Мені казали на все давати якісь приклади, щоби та мудра політика більшовицької партії була для вас більш зрозуміла. За близько 20 років моєї праці на становищі колгоспного конюха я досить набрався отих прикладів. Ціла та політика для мене вже давно зовсім ясна. Кому ж із вас ще досі в голові як слід не роз'яснилося, то слухайте і уважайте.

І вже більш офіційним, певним і повчачим голосом Тягнибіда продовжував:

— В 1917 р., як нам всім відомо, народи Росії вирвалися з царської, скажу для прикладу, стайні на волю і порозбрикувалися, мов ті лошаки, — хто куди. Гасали по полях, по городах, а робота не йшла. І не було їх кому докупити звести і запрягти.

Тоді ото взяли та й поставили щонайголовнішим на цілу Росію, для прикладу так скажу, конюхом нашого дорогого М. В. Сталіна. Як узявся він, як узявся, — дивись, за деякий час і повгнав усіх назад до купи в Союз Советських Соціалістичних Республік. Зігнавши усіх знова в одну спільну, для прикладу так скажу, стайню, почав він поряdkувати.

Щоби союзні народи знова не порозбрикувалися

як колись, він повинав їх на нових міцних ланцюгах. А щоби хтось чужий не допоміг їм вискочити зі стайні на волю, він замкнув нашу державу на міцні замки і не дозволив, щоби хтось чужий у нас, для прикладу скажу, хлів заходив. Щоби нареди ССРСР не те, що не могли, а навіть не хотіли знову брикати, то він придумав на це мудру політику.

Всі ви знаєте, що, якщо коня добре не погудеш, та запряжен у добру роботу, та помастив, не шкодуючи на ребрах, - то після того, навіть як і пусти його вільно, то йому не в голові вже ніякі вибрики. Так ото, для прикладу скажу, зробив Сталін і з народами ССРСР. По вченому це називається - виховання в соціалістичному дусі, вишлякання любові до спільної батьківщини і це якось там, скажу для прикладу, що я не знаю як...

В цьому місяці свої промови Тягнибіда зупинився. Він примостився вигідніше на сидженні, спер отяжілу голову на драбину і набрав повні груди повітря. Користавчи з короткої павзи в промові, "Четверта п"ятирічка" нагадала й собі про перепочинок. Вона стала, тяжко відсапнула і почала екубати зпід межі якесь хабаззя. Перерва, як у політичній роботі конюха, так і в звичайній кобилячій праці "п"ятирічки" не тривала довго. Вони, як разом стали, так разом і рушили.

— Тепер, щоб хто не подумав, що у нас, в ССРСР, залишилося все по-старому, як було колись у царській Росії. Так воно не є. Колись ми ходили в царському армі. Один, для прикладу, водив тебе налігачем, замоставши на роби, а другий із-заду поганяв. Сьогодні, зовсім не так. Сьогодні, ми - найдемократичніша в світі держава. Нами не керує самовладно якесь там "вельчичество", - ми керуємо державою самі. Великий Сталін це не те, що їх вельчичество Миколай II. На нас сьогодні, уже не

старе, скрипуче царське ярмо, а новісінька, для прикладу так скажу, советська шлея. Ну і, щоби зручніше було здійснювати своє право у керівництві, скажу, возом, нам і нашийник на ший накинено цієї новеньку вудила в морду засаджено. І хто ніхто інший, а ми самі тепер усе робимо - і рушаємо, і стаємо, і вправо звертаємо, і вліво, Ідемо стопою, або як колгоспна кабета, женемо гадюпою сталінських п'ятирічок, щоби догнати і передогнати, для прикладу скажу, стрічну автомашину. Приймаючи участь в керівництві державою, ми не можемо, однак, бути цілком у цьому самостійними. То ж, як узяти з того кінського прикладу, мого моя "П'ятирічка" не виконує керівництва возом сама по собі. Вона залежить у цьому, це вже людський приклад для кобили, від свого "керівного ядра", - тобто, від конюха, погонича. В їх рушках на те і віжки, що повертають в потрібний бік /ніби наш Держплан/ кобилячу голову і багатіг добрий /для прикладу, ніби соцзмагання Наші/, що надає охоти до праці, вагання творчий геніозузіязм і так далі. Як бачимо, то ані кобила /чи для прикладу скажу, громадянк/ не може обійтися без, це для прикладу, міцних важок і доброго батога. Своєю кривою і гнучкою шеею, щоби падати ще більшої переконливості своїм словам, Тягнибіда шарпнув несподівано віжками свою "П'ятирічку" за морду та докульно врізав її по задніх ногах грубим кінцем пужална. Від несподіваного почастику "Четверта п'ятирічка" так само раптово рванула вперед. "Керівне ядро" Тягнибіда стратив рівновагу, випустив із рук віжки та перекинувся із сидження в глибину воза. Він не знайшов в собі сил, щоби піднятися і сісти знову на мішок. Свою дальшу дорогу він відбував уже, лежачи головою вниз, із задертими дорори ногами. Керівництвом возом, аж до самого дому, належало вже цілком неподільно кобилі.

Управши на дно воза, Тягнибіда продовжував це, хоч не з тою вже енергією, своєю промовою. Оп'яніння, смучення незвичною для нього політроботою й її мірне коливання воза хилили його до сну. Уже майже цілком сплячий, він ще продовжував бубоніти: «...як то Керівним ядром, так би сказати, погоничом у нашій державі, в большевицька партія. Вона працює в тісному союзі з безпартійними громадянами, це такий союз, як, для прикладу, союз між мною і моєю "Д"ятирічкою". Я її запрогаю, то це, ніби заключаю з нею союз. Союз цей, річ зрозуміла, - добровільний. Вона їде слухнянне за мною на поведі до воза і від цієї не тікає. Колись втікала, але кілька разів дістала добре і запам'ятовувала назавжди, що ухилитися від союзу не вигідно, бо це ж, для прикладу скажу, не будь що, а "партія веде"! І так в дружньому союзі з кобилєю ми ідемо в поле. Я, - ніби большевицька партія сиджу на возі, керую своєю кобилєю - громадичеством та, коли і як треба поганяю. А вона безпартійна конячка везе мене і воза, час від часу, як дістане грубим кінцем, дицає задніми ногами і далі тягне...»

Тягнибіда на хвилину зупинився. Шитка думок в нього уввлася. Трохи помовчавши, він пригадавши мав сказати і продовжував:

«...Привізджаємо в поле. Дівчата накидають повний віз бур'янів. Кобилчина неспокійно оглядається назад і червоно потрясає головою.

— Не повезе! — кажуть дівчата.

— Ні, це вона схвалює мій план і бере на себе зобов'язання його виконати, — відповідаю я. — Та кажу, — зрештою не лише виконаєм, а й перевиконаємо! Покладіть но дівчата, наверх це пару мішків. Поклали. Рушаємо, — не їде... Дівчата трохи підіпхнули я вмастив кілька раз по сухих ребрах. Поїхали... Так ото, для прикладу скажу, і в нашій соціалістичній державі ідуть від пере-

моги до перемоги безпартійні в тісному союзі з більшовицькою партією.

Тягнибіда змовк цілковито. Він міцно спав. А "Четверта" і "Ятирїчка", що вже не одно в своєму житті бачила простувала наполегливо додому. Думки Тягнибіди, розбурхані політичною діяльністю, не переставали працювати і в сні. Тільки тепер вони почали ще більше, ніж від горілки, мішатися.

Тягнибіді снилося, що він є безпартійною конякою і що його поганяє якесь потворне і остогидне "керівне ядро". В устах своїх він відчував прикро грубі вудила, а в келїнах раз-по-раз чув біль, так, ніби хтось мастив по них грубим кінцем. Тягнибіді зробилося тяжко, боляче і їм обидно. Махнула думка про те, що було би добре рванутися міцно, порвати шлею, скинути нашийника, вицлюнути вудила, відірватися від тяжкого воза і нестерпного "керівного ядра" та махнути десь далеко в чисте поле, на свіжу траву, на волю... Тягнибіда напружив всі свої сили, рванувся вперед і... прокинувся.

Віз стояв у колгоспному подвір'ї. "Четверта" і "Ятирїчка" вже сама розпряглася. Бона смикала Тягнибіду за коліно, щоб запровадив її у стайню.

— А, проте, прикро бути безпартійною конякою, подумав Тягнибіда, ведучи "Ятирїчку" в хлів. — Хай його хрін, — промовив він уже голосно, з такою, для прикладу скажу, "мудрою" політикою!

З м і с т :

Двигнем!.....	1	ст.
Казка про Мудру Політику і Довге Терпіння.....	10	—"
Для прикладу так скажу.....	16	—"
